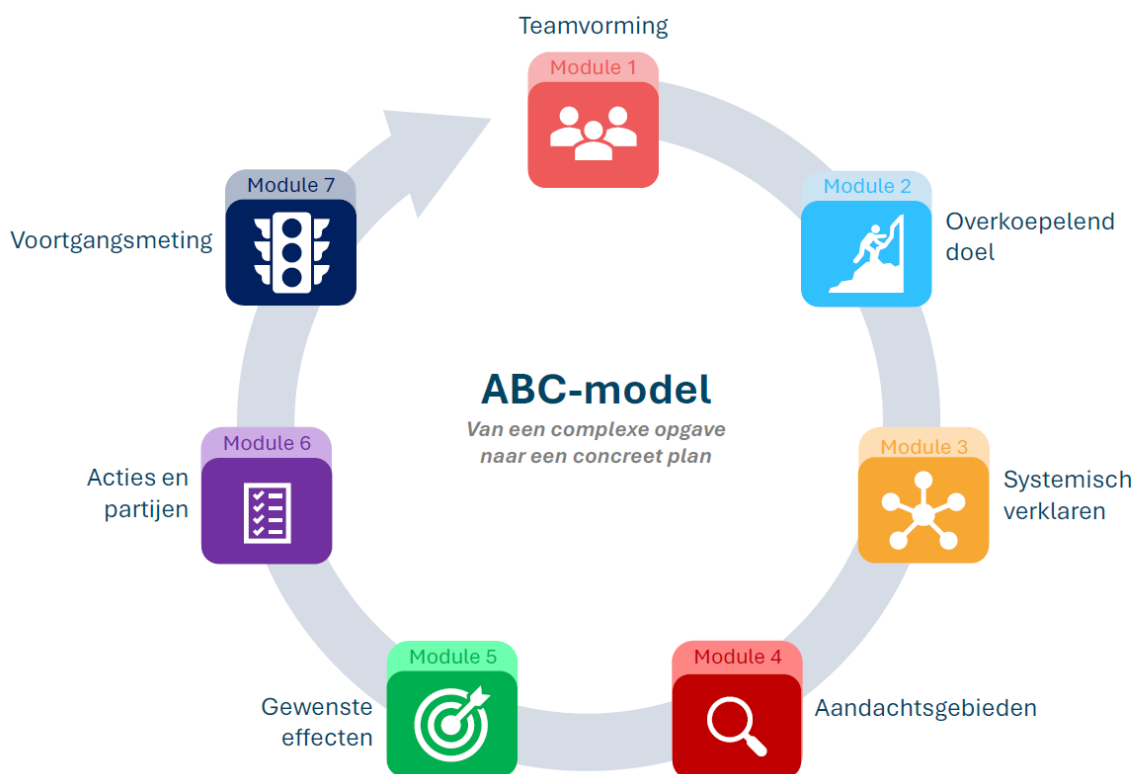

ABC staat voor Adaptieve Besluitvormings-Cyclus. Het ABC-model is een uitgebreide versie van de BOB-structuur (Beeldvorming, Oordeelsvorming, Besluitvorming) die gebruikt wordt in crisismanagement. Bij complexe risico's of crises kan het lastig zijn BOB concreet toe te passen. Hiervoor kan het ABC-model gebruikt worden. Het ABC-model helpt bij het analyseren van complexe problemen en te komen tot een concrete gezamenlijke aanpak, waarin strategisch, tactisch en operationeel niveau aan elkaar verbonden zijn.

Hoe werkt het ABC-model?

Met het ABC-model kun je stapsgewijs komen van een complex vraagstuk tot duidelijke actielijnen voor jouw organisatie of crisisteam. Het is een cyclisch proces dat bestaat uit verschillende modules. Het team kan alle modules in volgorde aflopen, maar het is ook mogelijk om stappen terug te gaan, modules over te slaan of langer stil te staan bij een module. Het ABC-model leidt uiteindelijk tot een raamwerk voor een plan van aanpak. Dit raamwerk bestaat uit verschillende lagen: een strategische laag, een tactische laag en een operationele laag. Elke laag bevat meer details over de uitwerking van het plan, tot aan het niveau van acties die moeten worden uitgevoerd met de bijbehorende actiehouders. Het raamwerk is een basis voor besluitvorming voorafgaand en tijdens een (langdurige) crisis. Ook biedt het een structuur voor voortgangsmeting, wat aanleiding kan geven tot bijsturing en aanpassing van het raamwerk. Dit maakt het model adaptief en cyclisch.

Figuur 1. Een schematische weergave van het ABC-model. Gegeven een concreet crisisscenario (bijv. een grootschalige stroomuitval) begint het proces van de methodiek idealiter bij module 1: teamvorming. Vervolgens kan het team de processtappen van iedere module doorlopen om toe te werken naar twee hoofdproducten: een systemisch risiconetwerk en een concretisering van actiestappen op strategisch, tactisch en operationeel niveau. Het gehele proces van de methodiek is echter iteratief en adaptief van aard. Afhankelijk van de context van de crisis kan een selectie van modules worden gemaakt die helpt om de benodigde kennis verder uit te werken. Uiteraard is het in de loop van het proces ook mogelijk om terug te gaan naar eerdere modules om ontbrekende inzichten aan te vullen.

Wanneer gebruik je het ABC-model?

Met het ABC-model kun je stapsgewijs en eenvoudig komen van een complex vraagstuk tot duidelijke actielijnen voor jouw organisatie of crisisteam. De complexiteit van een crisis of vraagstuk kan ervoor zorgen dat je niet zomaar tot een oplossing komt. Het kost tijd om de complexiteit te verwerken en het ABC-model biedt de noodzakelijke stappen om dit op een eenvoudige manier te doen. Het ABC-model kun je dus toepassen in situaties waarin je de tijd hebt, zoals ter voorbereiding op een crisis, aan het begin van een langdurige crisis of in de nase. Tijdens een crisis kunnen de producten

gebruikt worden als naslagwerk. Gedurende het proces werk je toe naar verschillende deelproducten die allemaal richting geven en waarin concrete activiteiten worden uitgewerkt die kunnen worden gebruikt in een plan van aanpak voor complexe vraagstukken. Het model is modulair en flexibel opgebouwd, in te richten en te gebruiken naar de behoefte van het team. Zo kan het gebruikt worden om beter grip te krijgen op een fenomeen, inzicht in verantwoordelijkheden, benodigde capaciteiten of het inschatten van een bepaald risico. Het ABC-model is een iteratief model. Dit betekent dat je altijd de producten van eerdere stappen kunt herzien of actualiseren op basis van nieuwe inzichten of ontwikkelingen.

Voorbeelden toepassingsscenario's

Dit zijn voorbeelden van vraagstukken waarin het ABC-model kan worden ingezet zijn:

- > Zorgen om **maatschappelijke disruptie**, zoals door **grootschalige stroomuitval** of **extreem weer**;
- > Ontwikkelingen die de **veiligheid in de samenleving** onder druk kunnen zetten, omdat nog niet duidelijk is wat de effecten zijn en hoe die voorkomen of bestreden kunnen worden (de energietransitie, een pandemie, klimaatverandering);
- > Een **langdurige of complexe crisis** die een complexe aanpak nodig heeft;
- > Een **multidisciplinair veiligheidsvraagstuk** waarbij expertise niet enkel bij de gebruikelijke ketenpartners vandaan moet komen, zoals een **snelle uitbreiding van complexe infrastructuur** in een stad.
- > Onzekerheden over **capaciteitsknelpunten** tijdens bepaalde crisisscenario's.
- > De wens naar een **bredere blik** op de risico's en uitdagingen rondom een **complexe crisis**.

Wat levert het ABC-model op?

- > **Gezamenlijke analyse, gezamenlijk plan.** Het ABC-model wordt doorlopen door een team dat bestaat uit vertegenwoordigers van verschillende organisaties, die een gezamenlijk belang hebben bij de voorbereiding of aanpak van een crisis. Door gezamenlijk op te trekken in de analyse van het fenomeen en het vormgeven van de resulterende raamwerken, ontstaat een gedeeld beeld van de situatie en ook begrip voor de perspectieven van elke betrokken organisatie. Ook in de aanpak kan zo gezamenlijk worden opgetrokken, waarbij de inspanningen van de betrokken organisaties elkaar kunnen versterken. Zo kan multidisciplinair en regio-overstijgend worden samengewerkt.
- > **Sturing en prioriteiten stellen.** De ontwikkelde raamwerken stellen een team in staat om transparant te sturen. Ook bij nieuwe ontwikkelingen of initiatieven kan goed beoordeeld worden in hoeverre deze initiatieven bijdragen aan de gestelde doelstellingen. Afhankelijk van de meerwaarde kan het initiatief worden opgenomen in het plan, of kan het een passende prioriteit worden gegeven in samenhang met de andere activiteiten.
- > **Systemische basis.** Met de systemische analyse kun je de complexiteit van een fenomeen en bijbehorende risico's in kaart brengen. Zo kan de analyse ook worden benut voor de risico-inventarisatie en –analyse voor het Regionaal Risicoprofiel van veiligheidsregio's.
- > **Producten.** Het ABC-model faciliteert het uitwerken van een systemisch risiconetwerk en gebaseerd daarop het raamwerk voor de planvorming op drie niveaus (strategisch, tactisch en operationeel). Deze producten dienen als kapstok en praatplaat voor het definitieve ontwerp van een plan van aanpak.
- > **Communicatie.** Met het doorlopen van het ABC-model wordt de opgave waar het team voor staat vertaald naar een strategisch, tactisch en operationeel niveau. Dit maakt het mogelijk om een consistente boodschap uit te dragen naar alle niveaus, op een passend detailniveau. Hierbij zijn de ontwikkelde raamwerken zeer bruikbaar als 'praatplaten'.

